

УДК 658.5.621

Хоменко Л.М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

Яценко Н.М.
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

Клименко М.О.
студентка
Кременчуцького національного університету
імені Михайла Остроградського

ЕКОЛОГІЧНІ ПОДАТКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВПЛИВУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОГО РАЙОНУ

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто формування організаційно-економічного механізму управління удосконаленням екологічного оподаткування у забезпеченні сталого розвитку підприємств на прикладі Кременчуцького промислового району. Здійснено розрахунок екологічного податку за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення відходів. Наведено послідовність удосконалення діючої системи екологічного оподаткування шляхом оподаткування понадлімітних обсягів викидів, скидів та розміщення відходів, упровадження штрафних санкцій за екологічні правопорушення. Запропоновано послідовність прийняття зобов'язань підприємствами Кременчуцького промислового району в рамках системної роботи органів місцевого самоврядування для підвищення результативності державної екологічної безпеки.

Ключові слова: екологічне оподаткування, об'єкти оподаткування, регіон, заводи, охорона довкілля.

АННОТАЦІЯ

В статье рассмотрено формирование организационно-экономического механизма усовершенствования экологического налогообложения для обеспечения устойчивого развития предприятий на примере Кременчугского промышленного района. Выполнен расчет экологического налога по выбросам в атмосферу загрязняющих веществ стационарными источниками загрязнения, загрязняющих веществ в водные объекты, размещения отходов. Приведена последовательность усовершенствования действующей системы экологического налогообложения путем налогообложения сверхлимитных объемов выбросов, сбросов, а также размещения отходов, внедрения штрафных санкций за экологические правонарушения. Предложена последовательность принятия обязательств предприятиями Кременчугского промышленного района в рамках системной работы органов местного самоуправления для повышения эффективности государственной экологической безопасности.

Ключевые слова: экологическое налогообложение, объекты налогообложения, регион, заводы, охрана окружающей среды.

ANNOTATION

The text gives a valuable information on the formation of organizational and economic management mechanism for improving environmental taxation in ensuring sustainable development of enterprises on the example of the Kremenchug industrial region. It is given calculation of the environmental tax on emissions into the air of pollutants by stationary sources of pollution, discharges of pollutants into water bodies, waste disposal. It is dealt with the sequence of improvement of the existing system of ecological

taxation by taxation of excess limits of emissions, discharges and disposal of waste is considered, as well as the introduction of penalties for environmental offenses.

Key words: environmental taxation, tax objects, region, factories, environmental protection.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Екологічне питання у зв'язку зі стрімким збільшенням числа онкологічних хворих в Україні повинно стати одним із пріоритетних [3; 4]. Серед індустріальних центрів країни в Кременчуцькому промисловому районі рівень забруднення повітря оцінюється як високий [7; 10]. Загальний рівень забруднення атмосферного повітря зумовлений значними середніми концентраціями формальдегіду, діоксиду азоту, фтористого водню, оксиду вуглецю та завислих речовин [8; 9]. Забруднення навколишнього середовища – головна причина збільшення смертності, а тому в економічно розвинених країнах фундаментом природоохоронної політики виступає дотримання екологічних стандартів на всіх стадіях діяльності природокористувачів. Серед фінансових важелів, що сприяють вирішенню екологічних проблем, податки стали дієвим інструментом забезпечення екологічної безпеки як суспільства у цілому, так і мешканців конкретного промислового району. Запроваджені екологічні податки, у тому числі й у нашій країні, чітко виявили свій регулюючий потенціал через вплив на діяльність платників – забруднювачів навколишнього природного середовища.

Впровадження екологічних податків вимагає як налагодження процесу ефективного управління ними, так і постійного вдосконалення їх форм. Так, для гірничодобувної промисловості характерні високі ризики, обмеженість і вичерпність запасів корисних копалин, що зумовило поширення у світовій практиці спеціальних підходів до її оподаткування. Аналіз закордонного досвіду вирішення екологічних

проблем засвідчує збалансоване використання нерідко підвищених податкових зобов'язань із системою пільг та знижок стосовно стимулювання надкористувачів [6; 11].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Дослідженню екологічних проблем стосовно вдосконалення екологічного оподаткування як складника сталого розвитку промислових підприємств присвячено праці таких вітчизняних учених, як: О.О. Веклич [3], Т.П. Галушкіна [4], В.І. Глухова [5], Л.С. Гринів [6], Д.В. Зеркалов [7], Л.Г. Мельник [8], В.С. Міщенко, Ю.М. Маковецька, Т.Л. Омеляненко [9], О.Є. Найденко [10], І.М. Синякевич [11]. У сфері екологічного оподаткування існує багато проблем, які потребують подальшого дослідження та вирішення, що в підсумку сприятиме екологізації суспільного виробництва.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Проте досі бракує реальних методичних і практичних робіт щодо вдосконалення діючої системи екологічного оподаткування шляхом оподаткування понадлімітних обсягів викидів, скидів та розміщення відходів, упродовження штрафних санкцій за екологічні правопорушення, а особливо у сучасних непростих економічних умовах виходу України з фінансової кризи. І це однаково актуально як для промислового району в рамках системної роботи органів місцевого самоврядування, так і для підвищення результативності державної екологічної безпеки.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження, аналіз та оцінка можливостей наявної системи екологічного оподаткування за використання надр та шляхів її вдосконалення як інструменту впливу на діяльність підприємств промислового району.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Цілі економічного розвитку будьякого промислового району охоплюють соціальний та екологічний складники, останній із яких потребує найбільшої уваги. Конкурентоспроможність продукції підприємств промислового району визначається її ресурсоемістю, що свідчить про продаж у кінцевому підсумку природних ресурсів, права на володіння якими належать майбутнім поколінням. Результати такої господарської діяльності характерні для Кременчуцького промислового району, де діють: транснаціональна промислово-фінансова компанія «Укртатнафта», «Кременчуцький завод технічного вуглецю», «Кременчуцький сталеливарний завод», ливарні цехи машинобудівних заводів «АвтоКрАЗ», «Кредмаш» – здійснюють викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти; гранітні кар'єри «Кварц», «Ма-

локохнівський», «Крюковський» – здійснюють розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях. Відповідно до Податкового кодексу України, платники екологічного податку промислового району: складають податкові декларації за формою, що передбачена Кодексом; подають декларації до контролюючих органів протягом 40 календарних днів; сплачують екологічний податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім днем граничного строку подання податкової декларації, за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення, скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти, розміщення протягом звітного кварталу відходів у спеціально відведених для цього місцях чи об'єктах [1; 2].

Розрахунок екологічного податку: за викиди в атмосферне повітря забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення (P_{bc}) здійснюється за формулою $P_{bc} = \text{Сума} (M_i \times H_{ni})$, де M_i – фактичний обсяг викиду i -тої забруднюючої речовини, т; H_{ni} – ставка податку в поточному році за тону i -тої забруднюючої речовини, грн.; за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти (P_c) здійснюється за формулою $P_c = \text{Сума} (M_{li} \times H_{ni} \times K_{oc})$, де M_{li} – обсяг скиду i -тої забруднюючої речовини, т; H_{ni} – ставка податку в поточному році за тону i -тої забруднюючої речовини, грн.; K_{oc} – коефіцієнт, що дорівнює 1,5 і застосовується у разі скидання забруднюючих речовин у ставки й озера (в іншому разі коефіцієнт дорівнює 1); за розміщення відходів (P_{pb}) здійснюється за формулою $P_{pb} = \text{Сума} (H_{ni} \times M_{li} \times K_r \times K_o)$, де H_{ni} – ставка податку в поточному році за тону i -тої забруднюючої речовини, грн.; M_{li} – обсяг відходів i -того виду, т; K_r – коригуючий коефіцієнт, який ураховує розташування місця розміщення відходів. Відповідно до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, для обліку екологічного податку застосовують рахунок 64 «Розрахунки за податками і платежами», субрахунок 641 «Екологічний податок». За кредитом субрахунку відображають нарахування екологічного податку, а за дебетом – його перерахування до бюджету [3]. Аналітичний облік податку на промислових підприємствах ведуть за видами екологічних платежів: основний платіж, штрафи, пені. Одночасно здійснюється виділення аналітичних рахунків згідно з переліком екологічних платежів: податок за викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення; податок за розміщення відходів у навколишньому природному середовищі; податок за скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти.

Так, акціонерне товариство «Кременчуцький сталеливарний завод» обладнане восьми

електродуговими печами, у першому кварталі поточного року здійснило викиди в атмосферне повітря: марганцю та його сполуки в обсязі 5,5 т і окислу вуглецю в обсязі 52 т (окремі печі працюють за графіком згідно з виконанням замовлень на литво). Виготовлені на заводі відливки – це великогабаритні (розміром 2500 x 500 x 650 мм) заготовки з переважаючими тонкими стінками (від 12 до 15 мм), які виробляються на автоматичних формувальних лініях фірми «Кюнкель – Вагнер» за незначних викидів забруднювальних речовин. Швидкозйомне плаваюче модельне оснащення цих ліній дає змогу виготовляти відливки різноманітної конфігурації. Одним із напрямів кращого використання основних фондів автоматичних формувальних ліній для зменшення питомої величини викидів в атмосферне повітря забруднювальних речовин є обґрунтування планово-економічних розрахунків на основі застосування математичних методів. Такі методи використовуються для дослідження роботи транспортного устаткування і планування завантаження автоматичних ліній формовки на базі пресових автоматів із заливкою форм на конвеєрі. Під час роботи формувальних машин на конвеєрі виготовляється у 3–5 разів більше форм, аніж під час роботи їх з установкою форм на плацу цеху, що зумовлює зниження питомих величин викидів. Завдяки застосуванню одного з найбільш прогресивних методів ущільнення сирих піщано – глинистих форм на лініях на заводі одержують відливки з мінімальними допусками основних розмірів та якісною литою поверхнею, що задовольняє найвищим вимогам, у тому числі екологічним. Ставки екологічного податку за викид в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення встановлені в розмірі 17451,37 грн./т марганцю, 83,07 грн./т окислу вуглецю. Сума екологічного податку за перший квартал 2018 р. ($P_{\text{вс}}$) становила: $P_{\text{вс}} = 5,5 \times 17451,37 + 52 \times 83,07 = 95982,535 + 4319,640 = 100302,17$ грн. Кореспонденцію рахунків із відображення нарахування екологічного податку наведено в табл. 1.

Суб'єкти господарювання Кременчуцького промислового району, які мають інколи по декілька стаціонарних джерел забруднення, зобов'язані подавати до відповідного контролюючого органу за місцем розташування податкову декларацію екологічного податку. До податкової декларації підприємства складають відповідний розрахунок у формі додатку стосовно кожного стаціонарного джерела забруднення, що здійснює викиди в атмосферне повітря

забруднюючих речовин, об'єкта за місцем здійснення скидів забруднюючих речовин у водні об'єкти, спеціально відведеного для розміщення відходів місця окремо.

Податкові інструменти екологічного регулювання в нашій країні проходять стадію становлення, що зумовлює нагальну необхідність їх удосконалення. Впровадження екологічного оподаткування зумовлює досягнення подвійного виграшу: з одного боку, економічно стимулюється охорона довкілля, а з іншого – одночасно із цим суб'єкти господарювання змушені постійно здійснювати ресурсозбереження шляхом стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності, у тому числі у сфері охорони навколишнього природного середовища. Екологічні податки виступають засобом і методом для вирішення проблеми перерозподілу коштів стосовно збільшення фінансування програм, які спрямовані на раціональне природокористування та збереження якості навколишнього природного середовища. Доцільно під час удосконалення екологічного оподаткування враховувати досвід Європейської Комісії, яка розподілила екологічні податки за сферою використання на сім основних груп: енергетичні податки (на моторне паливо, на енергетичне паливо, на електроенергію); транспортні податки (податки на пройдені кілометри, акцизи під час купівлі автомобілів, щорічний податок із власника авто); плата за забруднення (емісії забруднюючих речовин в атмосферу та викиди у водні басейни); плата за розміщення відходів (платежі за розміщення відходів на звалищах, за їх переробку і податки на низку спеціальних продуктів: упаковку, батареї, шини, мастильні оливи тощо); податки на викиди речовин, що руйнують озоновий шар, і парникові гази; податок на шумову дію; платежі за користування природними ресурсами (переважно за користування водою) [4; 7]. Оподаткування енергії виступає важливим політичним інструментом, оскільки суттєво впливає на цінову політику енергоресурсів і сприяє більш раціональному їх використанню. Аналіз зарубіжного досвіду екологічного оподаткування свідчить про високу ефективність інструменту екологічної політики.

Питання екологічної безпеки особливо актуальне для АТ «Кременчуцький завод дорожніх машин», яке розташоване у центрі міста і має ливарне виробництво, гальванічні та фарбувальні дільниці. Про високий рівень екологічної роботи на заводі свідчить наявність свідоцтва про атестацію на право проведення вимірювань і відсутність штрафів, які накла-

Таблиця 1

**Відображення в обліку операцій із нарахування екологічного податку
АТ «Кременчуцький сталеливарний завод»**

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Нараховано екологічний податок	92	641	100302,17
Сплачено екологічний податок до бюджету	641	311	100302,17

даються на підприємство за екологічні порушення. Головними завданнями екологічної роботи є зменшення забруднюючого впливу на довкілля та забезпечення екологічних параметрів організації виробництва. На заводі здійснюється систематичний контроль кількості викидів і скидів шкідливих речовин, оцінюється стан атмосферного повітря в санітарно-захисній зоні підприємства; обліковується утворення промислових відходів і визначається ефективність роботи очисного обладнання; підсумовується виконання природоохоронних заходів, актів та приписів контролюючих організацій; виявляються порушення правил експлуатації очисних споруд; розробляються проекти лімітів на утворення та розміщення відходів; оформляються реєстрові карти об'єктів утворення й утилізації відходів; розробляються документи на отримання дозволів на спецвирокористування, використання небезпечних речовин. Фахівці-екологи заводу приймають участь у розслідуванні аварійних викидів та скидів забруднюючих речовин.

У ливарному виробництві заводу здійснено технічне переозброєння плавильного відділення із заміною печей-вагранок на індукційні, що сумарно зменшило викиди шкідливих речовин на 90%. На газоочисній споруді ливарного цеху встановлено мокрий пиловловлювач. У цехах підприємства замінено пилові агрегати на інерційно-рукавні, лакофарбові матеріали – на менш токсичні. Впроваджено ливарне розподільне антифрикційне покриття «літопарм» для модельної оснастки замість суміші «гас+мазут». Для зниження шкідливого впливу на водне середовище, раціонального використання води і суттєвого зменшення скидів забруднених нафтопродуктами стічних вод для автомобільних мийок транспортного цеху встановлена система рециркуляції води зі зворотнім циклом. У зварювальному виробництві корпусу дорожньої техніки впроваджено установку для різання металу із застосуванням водної подушки, яка поглинає шкідливі викиди. Витяжні установки від формувальних машин ливарного цеху підключені до мокрого пиловловлювача ПВМ-40.

Гранітні кар'єри «Кварц», «Малокохнівський» і «Крюковський», що господарюють у Кременчуцькому промисловому районі та розташовані практично в межах міста, сплачують платежі (збори) за використання надр. 1. Збір за видачу ліцензії «Розроблення родовищ корисних копалин діючими підприємствами» для юридичних осіб справляється виходячи з розміру неоподаткованого мінімуму доходів громадян за ставкою 60 згідно з Постановою Кабінету Міністрів України. 2. Плата за користування надрами для видобутку кварциту для виробництва становить 0,07 грн./т погашених запасів. 3. Відрахування на геологорозвідувальні роботи, що виконуються за рахунок державного бюджету. Частка відрахувань на геологорозвідувальні роботи у вартості мінеральної продукції

(камінь будівельний) становить для гранітних кар'єрів 0,5% у вартості щебня [1; 8].

Підприємства Кременчуцького промислового району в рамках системної роботи органів місцевого самоврядування для підвищення результативності державної екологічної політики взяли на себе зобов'язання: додержуватися вимог чинних законів, нормативних документів, правил з охорони навколишнього середовища; постійно вдосконалювати якість продукції, що виготовляється, для поліпшення всього комплексу екологічних характеристик; розробляти та впроваджувати заходи стосовно поліпшення екологічної обстановки з метою охорони здоров'я населення; інформувати промисловий персонал щодо негативного впливу кожного робочого місця на охорону навколишнього середовища; проводити дослідження з вивчення впливу технології, техніки та продукції, що виготовляється, на охорону навколишнього середовища; ефективно використовувати сировину, енергетичні ресурси та допоміжні матеріали у виробничому процесі; зменшувати обсяги забруднюючих речовин, які потрапляють у навколишнє середовище і утворюють відходи, що не підлягають вторинному використанню; співробітничати з державними та місцевими органами самоврядування у питаннях охорони навколишнього середовища; за виникнення аварійних ситуацій знижувати екологічний ризик; надавати всім заінтересованим сторонам інформацію про діяльність підприємства в галузі охорони навколишнього середовища.

Аналіз розподілу отриманих від екологічного податку коштів засвідчив, що «трансформація системи розподілу екологічного податку реалізована шляхом закріплення надходжень тільки за загальним фондом у частці 80% до місцевих і 20% до державного бюджетів» [3; 5]. Таким чином, частка надходжень від екологічного податку прив'язана до території його формування. Верховна Рада України наприкінці 2015 р. переспрямувала надходження від екологічного податку із загального фонду місцевих бюджетів до спеціального фонду для використання цих коштів виключно на програми із захисту навколишнього середовища. Платежі екологічного спрямування отримують цільове призначення у процесі перерозподілу їх за джерелами витрат, і збільшується фінансування природоохоронних заходів. Аналіз зарубіжного досвіду у сфері оподаткування природоохоронної діяльності в промислово розвинених країнах свідчить, що екологічні податки займають у середньому 5–10% у загальній системі податків і платежів. У нашій країні ця величина становить 1,5–1,8% до загальної суми доходу державного бюджету [3; 6]. Ефективними економічними засобами впливу на захист навколишнього природного середовища і раціональне використання природних ресурсів є деяке збільшення розміру платежів за природокористування та забруднення як інструменту впливу на діяльність промислових

підприємств, а також стягнення штрафів за недотримання встановлених норм і правил. Важливо примушувати користувачів природних ресурсів раціонально використовувати їх шляхом запровадження технологічних змін у виробництво за одночасного скорочення обсягів забруднення. Так, власники АТ «Малокохнівський гранітний кар'єр» вложили кошти в новий дробильний комплекс закордонного виробництва, за рахунок чого збільшили як продуктивність, так і поліпшили екологічну ситуацію в районі.

Запровадження суворої податкової системи в більшості розвинених країн справило вплив на поліпшення стану навколишнього природного середовища більший, ніж встановлення жорстких норм і стандартів. Екологічний податок у розрізі всіх складників не лімітує забруднення, а тому окремі підприємства мало приділяють уваги впровадженню ресурсозберігаючих технологій та нового обладнання. Податковий кодекс України потребує доопрацювання в частині впровадження лімітних обсягів викидів, скидів та розміщення відходів. За такого доопрацювання понадлімітні обсяги мають оподатковуватися за підвищеними ставками. Водночас для підприємств, які зменшують обсяги викидів, скидів та розміщення відходів, доцільно вводити пільгове оподаткування. Таким підприємствам за умов зниження впливу на довкілля через зменшення забруднення необхідно нараховувати податки з урахуванням знижуючого коефіцієнта. Підприємства на період реконструкції та модернізації для підвищення екології виробництва повинні звільнитися від екологічного оподаткування. У розрізі системного вдосконалення екологічного оподаткування доцільно запровадити штрафи за екологічні правопорушення господарюючими суб'єктами.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Удосконалення системи екологічного оподаткування як ефективного інструменту впливу на діяльність підприємств промислового району буде основою для створення надійного джерела фінансування природоохоронної діяльності. Право здійснювати викиди забруднюючих речовин в атмосферу підприємство отримує тільки після отримання дозволу із зазначеними в ньому нормативами викидів. Чітке дотримання вимог екологічного оподаткування буде стимулювати підприємства до впровадження у виробництво ресурсозберігаючих та екологічно чистих технологій. Досконале оподаткування сприятиме сталому розвитку підприємств промислового району, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні та духовні потреби населення за збалансованого використання природних ресурсів та створюються сприятливі умови для здоров'я людини. Подальші дослідження повинні стосуватися збільшення ставок на наявні види екологічних податків до європейського рівня.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Закон України «Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21.12.2010 № 2818-У1. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-У1. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Веклич О.О. Екологічне оподаткування в Україні: реалії та напрями вдосконалення з урахуванням світового досвіду: монографія; НАН України, Ін-т економіки. К.: Либідь, 2001. 347 с.
4. Галушкіна Т.П. Экономические инструменты экологического менеджмента (теория и практика); НАН Украины, Ин-т проблем рынка и экон-экол. исслед. Одесса, 2000. 280 с.
5. Глухова В.І. Формування бюджетних інвестицій на розвиток місцевих територіальних громад. Вісник Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського. 2015. Вип. 3(92). Ч. 2. С. 88–94.
6. Гринів Л.С. Екологічно збалансована економіка: проблеми теорії: монографія. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2001. 240 с.
7. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека та охорона довкілля: монографія. К.: Основа, 2012. 517 с.
8. Мельник Л.Г. Екологічна економіка: підручник; 3-є вид., випр. і доп. Суми: Університетська книга, 2015. 367 с.
9. Міщенко В.С., Маковецька Ю.М., Омеляненко Т.Л. Інституціональний розвиток сфери поводження з відходами в Україні: на шляху європейської інтеграції. К.: Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України, 2013. 192 с.
10. Найденко О.Є. Проблеми екологічного оподаткування та шляхи їх вирішення. Вісник Мукачівського державного університету. Економіка і суспільство. 2017. № 8. С. 627–633.
11. Синякевич І.М. Економічні інструменти екополітики: теорія і практика: монографія. Львів: ЗУКЦ, 2003. 188 с.

REFERENCES:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), The Law of Ukraine "On the main principles (strategy) of the state environmental policy of Ukraine for the period up to 2020", available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), Tax Code of Ukraine, available at: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Veklych, O.O. (2001), *Ekologichne opodatkuvannya v Ukraini: realiyi ta napryamy` vdoskonalennya z urakhuvannyam svitovogo dosvidu* [Ecological taxation in Ukraine: realities and directions of improvement taking into account world experience], Ly`bid, Kyiv, Ukraine.
4. Galushkina, T.P. (2000), *Jekonomicheskie instrumenty jekologicheskogo menedzhmenta (teoriya i praktika)* [Economic instruments of environmental management (theory and practice)], NAN Ukrainy, In-t problem rynka i jekon.-jekol. issled, Odessa, Ukraine.
5. Gluxova, V.I. (2015), «Formation of budget investments for the development of local communities», *Transactions of Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi State University*, no. 3 (92), pp. 88-94.
6. Gry`niv, L.S. (2001), *Ekologichno zbalansovana ekonomika: problemy` teoriyi* [Ecologically balanced economy: problems of the theory], *Vy`davny`chy`j centr LNU imeni Ivana Franka*, L`viv, Ukraine.
7. Zerkalov, D.V. (2012), *Ekologichna bezpeka ta oxorona dovkillya* [Environmental safety and environmental protection], *Osnova*, Kyiv, Ukraine.
8. Mel`ny`k, L.G. (2015), *Ekologichna ekonomika: pidruchny`k* [Ecological economy], *Univerty`tets`ka kny`ga*, Sumy, Ukraine.

9. Mishhenko, V.S., Makovecz`ka, Yu.M. and Omel`yanenko, T.L. (2013), *Institutional development of waste management in Ukraine: on the path to European integration*, *In-t ekonomiky` pry`rodokory`stvannya ta stalogo rozvy`tku NAN Ukrainy, Kyiv, Ukraine*.
10. Najdenko, O.Ye. (2017), «Problems of environmental taxation and ways to solve them», *Visny`k Mukachivs`kogo derzhavno-go universy`tetu. Ekonomika i suspil`stvo*, no. 8, pp. 627-633.
11. Sy`nyakevy`ch, I.M. (2003), *Ekonomichni instrumenty` ekopolity`ky`: teoriya i prakty`ka* [Economic instruments of ecopolitics: theory and practice], *Vy`d-vo ZUKCz, L`viv, Ukraine*.

Khomenko L.M.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Finance,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

Yatsenko N.M.

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at Department of Accounting and Finance,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

Klymenko M.O.

*Student, Department of Accounting and Finance,
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University*

ENVIRONMENTAL TAXES AS AN INSTRUMENT TO INFLUENCE ACTIVITIES OF INDUSTRIAL AREA ENTERPRISES

The article deals with to the study, analysis, and evaluation of the possibilities of the existing system of environmental taxation. Its improvement is an instrument of influence on the activities of enterprises in the industrial region.

As the title implies the article describes, the tax instruments of environmental regulation in our country are the stage of formation. This causes the urgent need for their improvement. The introduction of environmental taxation leads to the achievement of a double win: economically stimulated environmental protection and investment and innovation activities.

The text gives valuable information on the formation of organizational and economic management mechanism for improving environmental taxation in ensuring sustainable development of enterprises on the example of the Kremenchuk industrial region. It is given a calculation of the environmental tax on emissions into the air of pollutants by stationary sources of pollution, discharges of pollutants into water bodies, waste disposal. It deals with the sequence of improvement of the existing system of ecological taxation by taxation of excess limits of emissions, discharges and disposal of waste is considered, as well as the introduction of penalties for environmental offenses.

The need is stressed to employ the sequence of acceptance of obligations by the enterprises of Kremenchuk industrial region within the framework of system work of local self-government bodies for the increase of the effectiveness of the state ecological service.

An attention is drawn to the fact that the improvement of the system of environmental taxation as an effective tool for influencing the activity of enterprises in the industrial region will be the basis for creating a reliable source of financing for environmental activities. It should be emphasized that the enterprise only receives the right to dispose of pollutants into the atmosphere after obtaining a permit with emission standards.

Conclusions are drawn that strict compliance with ecological taxation requirements will stimulate enterprises to introduce resource-saving and environmentally friendly technologies into production. Perfect taxation will contribute to the sustainable development of enterprises in the industrial region. Balanced use of natural resources will contribute to meeting the growing material and spiritual needs of the population and to create favourable conditions for human health.

Recommendations are given that further research will be done to increase the rates for existing types of environmental taxes to the European level.